

Inż. Mieczysław Piotrowski
Honorowy Przewodniczący Oddziału PZITB w Katowicach

O działalności PZITB na terenie Śląska w latach 1970–1985

Z historii PZITB

Z inicjatywą organizacyjną powołania na Śląsku i Zagłębiu Oddziału Polskiego Związku Inżynierów Budowlanych wystąpili w maju 1935 roku dr inż. *Stefan Kaufman* i inż. *Konstanty Wolniewicz*. Podjęta i rozwijana działalność została przerwana po wybuchu, 1 września 1939 r., II wojny światowej i wznowiona po jej zakończeniu.

15 czerwca 1948 r. na Zjeździe Organizacyjnym w Warszawie powołano Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa. W nowej strukturze organizacyjnej podjęli działalność liczni absolwenci

Politechniki Warszawskiej i Lwowskiej, a wśród nich dr inż. *Stefan Kaufman* oraz inżynierowie *Konstanty Wolniewicz*, *Wojciech Migocki*, *Władysław Geisler*, *Witold Świądrowski*, *Mieczysław Johann*. Działali też m.in. koledzy: *Antoni Galat*, *Jan Bukowski*, *Stanisław Trzcionka*, *Zenon Poniatowski*, *Józef Krówczyński*, *Stanisław Helczyński*, *Zygmunt Podolski*, *Bolesław Loska*, *Winicjusz Krotla*, *Zbigniew Bandurowski*, *Józef Kubica*, *Jerzy Widera*, *Henryk Parnas*. Na początku lat pięćdziesiątych liczba członków Oddziału Katowickiego przekroczyła 1200. Uznano wówczas, że istnieje potrzeba powoła-

nia nowych Oddziałów w Bielsku-Białej, Częstochowie i Gliwicach.

W latach sześćdziesiątych, po reorganizacji, Oddział w Katowicach miał w swych szeregach już ponad 1500 członków. Podjęto ważne przedsięwzięcia organizacyjne w strukturze Związku. Do aktywnie działających kolegów tego okresu trzeba zaliczyć *W. Świądrowskiego*, *W. Geislera*, *M. Johanna*, *K. Wolniewicza*, *J. Krówczyńskiego*, *S. Trzcionkę*, *W. Krotkę*, *S. Szypułę*, *Z. Żuka*, *K. Kaczmarka*, *J. Kubicę*, *M. Piotrowskiego*, *Z. Bandurowskiego*, *B. Iwanowskiego*, *T. Latuska* i innych.

Regionalna konferencja „Nowe Technologie”; siedzi – *Mieczysław Johann* – przewodniczący ZO Katowice, stoi *Mieczysław Piotrowski* – Wiceprzewodniczący ZO Katowice – październik 1978 roku

30-lecie ZO Katowice – siedzą od lewej: – *S. Krzyżanek*, *S. Farjaszewski*, *M. Johann*, *T. Glucksmann*, *Z. Żuk*, *prof. S. Kaufman*, *W. Świądrowski*

Jubileusz 40-lecia Oddziału PZITB Katowice, siedzą od lewej: W. Geisler, prof. S. Kaufman, M. Piotrowski, W. Świądrowski, W. Migocki, stoi – A. Bratkowski

Prof. S. Kaufman ukończył 95 lat, kwiaty wręcza M. Piotrowski – grudzień 1989 roku

Z początkiem lat siedemdziesiątych Polska wkraczała w okres intensywnego rozwoju gospodarki narodowej. Wszystkie wynikające stąd przedsięwzięcia miały uplasować Polskę – w ocenie decydentów – w grupie przodujących krajów Europy.

Na mapie gospodarczej środek ciężkości wszystkich przedsięwzięć inwestycyjnych przesunięty został na południe Polski, a w szczególności na Górny Śląsk.

Rozwój przemysłu ciężkiego, górnictwa, hutnictwa, przemysłu maszynowego, chemicznego, energetyki wymagał zwiększenia głównie zatrudnienia. W konsekwencji wielkich przedsięwzięć inwestycyjnych konieczny był rozwój budownictwa przemysłowego i związany z tym rozwój budownictwa mieszkaniowego.

Prezesem Zarządu Oddziału przez 3 kadencje był wówczas mgr inż. Mieczysław Johann. W swej działalności wykazał się wielu inicjatywami i szczególnymi osiągnięciami. Stał się postacią numer 1 w środowisku budowlanym. Dokonał

reorganizacji struktur organizacyjnych procesu realizacji w dziedzinie budownictwa przemysłowego Polski Południowej. Został wówczas powołany Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Budownictwa Przemysłowego, powstało Przedsiębiorstwo Usług Socjalnych, wzniesiono Dom Zdrowia Budowlanych, ośrodki wczasowo-rekreacyjne, osiedla mieszkaniowe. Wśród aktywnie działających wówczas w PZITB koleżanek i kolegów należy wymienić wiceprezesów: M. Faskę, W. Świądrowskiego, S. Trzcionkę, M. Czachorowskiego, M. Piotrowskiego, W. Krotkę, Z. Żuka, a także członków Zarządu Oddziału: L. Smogorzewskiego, J. Tyro, B. Blachnickiego, J. Bukowskiego, K. Korpysa, M. Sarapatę, J. Papierza, E. Kapuścińskiego, P. Szejwkowskiego i wielu innych.

Postacią numer 2 w budownictwie śląskim, a szczególnie w budownictwie ogólnym, był inż. Adam Petak – dyrektor naczelny Śląskiego Zjednoczenia Budownictwa Miejskiego, główny organizator przedsiębiorstw budowlanych i specjalistycznych.

Dwaj wielcy budowniczy – M. Johann i A. Petak, absolwenci Politechniki Lwowskiej, byli głównymi doradcami wojewody śląskiego Jerzego Ziętka.

W latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku Śląsk był największym placem budowy w Polsce,

zwłaszcza w zakresie realizacji budownictwa mieszkaniowego. Funkcję prezesa Zarządu Oddziału PZITB przez 3 kadencje pełnił wówczas inż. Mieczysław Piotrowski. Oddział w Katowicach na początku wymienionej dekady liczył 3262 inżynierów i techników, skupionych w 64 kołach. Na wszystkich znaczących budowach działały aktywnie ogniwa PZITB, a ich członkowie pełnili wysokie funkcje techniczne w budownictwie ogólnym. Twórcami historii tego okresu byli m.in.: W. Świądrowski, W. Pakiet, Z. Marzec, A. Nowak, K. Firlus, I. Grajek, Z. Mironowicz, G. Krejca, Z. Braś, E. Olszewski, B. Sadowski, S. Czarniecki, S. Gawęda, J. Gąsiorowski, J. Krasnowski, M. Psiuk-Plewa, S. Krzyżaniak, M. Zakrzewska., J. Tyro, J. Kubica, M. Sarapata, K. Kaczmarek, J. Jasiński, A. Frąckiewicz.

Trzeba zaznaczyć, że 20–22 października 1972 r. w Katowicach odbył się XXI Krajowy Zjazd Delegatów PZITB. Obradom przewodniczył kolega Mieczysław Johann – prezes Oddziału PZITB w Katowicach i równocześnie dyrektor naczelny Śląskiego Zjednoczenia Budownictwa Przemysłowego. Udział w KZD wzięło 268 delegatów, w tym 20 ze Śląska. Zjazd w swoich dokumentach określił zadania stawiane przed kadrą – członkami PZITB.

Do ważniejszych inicjatyw Zarządu Oddziału PZITB w Katowicach należały wówczas:

- organizacja regionalnych konferencji specjalistycznych,
- organizacja naukowo-technicznych konferencji „Budownictwo na terenach górniczych”,

Grudzień 1989 roku

Integracja regionów Katowice – Kraków. Delegacja ZO PZITB Katowice – uroczystość Jubileuszu 50-lecia ZO Kraków, od lewej: W. Krotla, M. Piotrowski, W. Świądrowski, A. Nowak, S. Czarniecki

Jubileusz 40-lecia ZO PZITB Katowice, siedzą do lewej: H. Lewińska, W. Geisler, M. Piotrowski, prof. S. Kaufman, W. Migocki, W. Świądrowski, K. Ogaza, S. Helczyński

- aktywizacja środowisk młodej kadry technicznej w regionie,
- rozwój działalności Klubu Techniki i Racjonalizacji,
- organizacja wystaw w zakresie technicznego uzbrojenia pracy.

Istotnym efektem działalności była zapoczątkowana w 1981 r. ścisła współpraca Oddziałów Polski południowej. Ważnym wynikiem tej współpracy są corocznie organizowane od 1985 roku „Warsztaty pracy projektanta konstrukcji”, kolejno przez Oddziały w Bielsku-Białej, Gliwicach, Katowicach i Krakowie. To przedsięwzięcie znalazło szczególne uznanie w polskim środowisku budowlanym.

Spośród działaczy Katowickiego Oddziału PZITB godnością członka honorowego zostali wyróżnieni: prof. Stefan Kaufman, Konstanty Wolniewicz, Mieczysław Johann, Witold Świądrowski, Mieczysław Piotrowski.

O rozwoju budownictwa mieszkaniowego na Śląsku

Dekadę lat siedemdziesiątych województwo śląskie rozpoczęło z planem budownictwa mieszkaniowego o zadaniach wykraczających ponad możliwości techniczne i organizacyjne. Wymagana była rozbudowa zaplecza technicznego, w pierwszym rzędzie rozwinięcie potencjału produkcyjnego elementów prefabrykowanych.

Decyzja oparcia się przy pokonywaniu proggu ilościowego (jakościowy mógł być tylko jego wynikiem) o wypróbowaną w innych krajach technologię wielkopłytkową musiała doprowadzić do budowy wytwórni wielkopłytkowych, nietrafnie zwa-

nych fabrykami domów. Nazwa wywołać musiała u „decydentów” oczekiwania na składanie domów z elementów na wzór przemysłu samochodowego. Tymczasem wytwórnie te po raz pierwszy stały się dobrze zorganizowanymi jednostkami zaplecza, z rozbudowaną częścią produkcyjną, najczęściej jedyną w rozwijających się bądź organizowanych przedsiębiorstwach. Nie do udźwignięcia bowiem było sprowadzanie na teren województwa, w związku z budową nowych kopalń, a następnie huty „Katowice” – potencjału skupionego w innych województwach.

Pamiętne są efekty pracy budowlanych – najpierw przysłowiowych „czterech pancernych”, a następnie „siedmiu wspaniałych”. Mowa o zjednoczeniach budowlanych spoza województwa. Importem mocy wykonawczej przedsiębiorstw budowlanych i produkcji prefabrykatów wyrównywano braki własne w województwie.

Braki te uniemożliwiały realizowanie „stanów surowych” budynków i stanowiły podstawowy hamulec rozwoju budownictwa do granic wyznaczonych potrzebami przemysłu. Dopiero w 1979 roku udało się po raz pierwszy zapewnić bardziej rytmiczną pracę wykonawstwa i uzyskanie efektów mieszkaniowych w zreorganizowanym w 1975 roku województwie katowickim (o powierzchni około 4% powierzchni Polski i liczbie ludności wynoszącej około 11% populacji) w liczbie 48 000 mieszkań o wyższym standardzie powierzchni użytkowej mieszkań, przekraczającej 55 m². Na marginesie warto dodać, że liczba ta stanowi prawie 50% oddawanych obecnie mieszkań w kraju.

Tylko w latach 1976–1980 oddano do użytku prawie 167 tys. mieszkań w budownictwie społecznym wielorodzinnym oraz 27 tys. mieszkań w budownictwie jednorodzinym, co stanowiło 20% programu ogólnokrajowego. Zwiększenie o 45,2% liczby zrealizowanych mieszkań (w porównaniu z okresem 1971–1975) było możliwe dzięki budowie wytwórni elementów wielkopłytkowych. Dopiero w latach osiemdziesiątych zdołano wyeliminować kosztowny „import” elementów z różnych regionów kraju, wynoszący około 180 tys. m³ prefabrykatów na rok.

Liczba istniejących na terenie Śląska wytwórni wyniosła 31, w tym 16 wytwórni typu „fabryk domów”. Łączna zdolność produkcyjna wyniosła 40 tys. mieszkań na rok. W latach dziewięćdziesiątych na wielkiej płycie skupiono krytykę budownictwa mieszkaniowego. W efekcie doprowadzono do stanu, w którym zlikwidowano praktycznie cały, organizowany przez lata, potencjał nie tylko wykonawczy, ale również projektowy i inwestorski.

W zmienionych uwarunkowaniach ustrojowych „państwo” przesunęło na barki obywateli staranie o mieszkanie, nie zapewniając praktycznie żadnej pomocy. Wielkiej płyty nie można dziś uznać za przeszkodę, na której budownictwo mieszkaniowe się załamało.

pozytywistyczne zawołanie:
*... Ale nie depczcie przeszłości ołtarzy
 choć macie sami doskonalsze wzniesć ...
 zawsze powinno być bowiem dążeniem
 człowieka twórczego.*